

UNDERVISNINGS
MINISTERIET

FOREBYG OG BEKÆMP

deling af
KRÆNKENDE
MATERIALE

Inspirationsmateriale til
ungdomsuddannelser

dcum.

dansk
center for
undervisningsmiljø

viden til praksis

FORORD

Den digitale verden er en naturlig del af unges hverdag. Her skabes relationer og afprøves grænser. Her eksperimenteres og udforskes. Når unge eksperimenterer og udforsker deres seksualitet, benytter de i stigende grad også sociale medier. Seksualiteten er med andre ord flyttet med ind i den digitale verden.

Der har været en række alvorlige sager, hvor elever på landets ungdomsuddannelser på den ene eller anden måde har været involveret i uhensigtsmæssig adfærd på nettet – enten som offer for krænkelser eller som medvirkende i deling af krænkende materiale. Det er derfor væsentligt, at der sættes fokus på unges brug af sociale medier og håndtering af krænkende digital adfærd på landets ungdomsuddannelser. Eleverne skal klædes på til at kunne håndtere de risici og udfordringer, brugen af sociale medier kan medføre. I denne sammenhæng spiller lærere, ressourcepersoner, studievejledere og ledelsen en central rolle. Eleverne skal lære at reflektere over deres ageren på de sociale medier og de skal lære at sætte og fastholde grænser. I stedet for en løftet pegefinger handler det om at skabe forståelse, dialog og refleksion hos de unge.

Dette materiale skal inspirere og støtte lærere, studievejledere, ressourcepersoner og ledere på landets ungdomsuddannelser til at arbejde forebyggende med deling af krænkende materiale. Materialet giver konkret og handlingsanvisende viden om håndtering af elever, der har udført eller været udsat for krænkende adfærd. Inspirationsmaterialet er dels et bidrag til forebyggelse af krænkende adfærd, dels et beredskab til skolerne, når den krænkende adfærd har fundet sted.

DCUM har udarbejdet inspirationsmaterialet for Undervisningsministeriet, og har modtaget bidrag fra Center for Digital Pædagogik, Red Barnet, Medierådet for Børn og Unge, Børns Vilkår og Rigspolitiets Nationale Cyber Crime Center (NC3). Ligeledes har børne- og ungemedieforsker Malene Charlotte Larsen fra Aalborg Universitet bidraget med teoretiske perspektiver til materialet, mens Skolesundhed.dk har bidraget med tal og statistikker fra Ungeprofilundersøgelsen 2016. Herudover har vi fået værdifuld feedback fra elever, lærere og ledere fra landets ungdomsuddannelser. Produktionselskabet Rambuk Film har produceret den tilhørende animationsfilm. Vi er taknemmelige for den tid og de kræfter, alle involverede parter har brugt i udviklingen af dette materiale. Tak for det!

DET ETISKE KODEKS

Uddannelsesinstitutionerne spiller en central rolle i forebyggelsen af mobning på sociale medier og deling af krænkende materiale. Undervisningsministeriet har i samarbejde med repræsentanter for elever, lærere og ledere på ungdomsuddannelsesområdet udformet et etisk kodeks for området. Kodekset skal understøtte skabelsen af en god skolekultur, hvor krænkende handlinger ikke vinder indpas.

[Det etiske kodeks](#) består af syv etiske principper, som bør indarbejdes i skolens dagligdag:

- 1 **Tydelighed og synlighed:** Vær tydelig om skolens værdier
- 2 **Fælles ansvar:** Tag ansvar for jeres fællesskab – også uden for skolen
- 3 **Deling med omtanke:** Tænk dig om, før du deler
- 4 **Beredskab:** Vær klar, når skaden er sket
- 5 **Strafbarhed:** Det er faktisk ulovligt
- 6 **Samtykke:** Vis respekt for den enkeltes privatliv
- 7 **Ligestilling:** Stå fast på en lige netkultur

Dette materiale er et supplement til ovenstående etiske kodeks. Materialet skal både inspirere og anvise konkrete veje i skolernes arbejde med det etiske kodeks.

KOM GODT I GANG

Med materialet ønsker vi at inspirere til dialog og refleksion i personalegruppen på landets ungdomsudannelser samt hjælpe personalegruppen til at skabe refleksion hos de unge. Vi håber, at materialet kan bidrage med indsigt i den ungdomskultur, eleverne begår sig i, og herved skabe bedre udgangspunkt for et forebyggende arbejde.

I skolens medarbejdergruppe kan I arbejde med materialet, som det bedst passer ind i en travl hverdag. I kan tage det op på et personalemøde og arbejde med materialet i grupper, eller I kan udvælge repræsentanter fra skolen, som skal arbejde med det. Det er under alle omstændigheder vigtigt, at alle medarbejdere informeres om, at materialet eksisterer.

Inspirationsmaterialet består af seks dele:

Viden og fakta 5

Vi opridses billedet af digital mobning og deling af krænkende billeder. Hvorfor deler de unge? Hvad er digital mobning, og hvad siger fakta?

10 4 cases

Vi introducerer fire cases, som hver repræsenterer en central tematik i ungdomskulturen, når det handler om deling af krænkende materiale: Tillid, flertalsmisforståelser, mennesket forsvinder, samt skyld og risiko. Til hver case hører dialogspørgsmål til brug i det forebyggende arbejde blandt ledere og lærere på skolen.

Råd og anbefalinger 20

Denne del indeholder råd og anbefalinger til ungdomsuddannelserne i forhold til det forebyggende arbejde omkring deling af krænkende materiale. Anbefalingerne består henholdsvis af temaer, som er relevante for underviserne, når de skal starte den vigtige dialog med eleverne i klasserne, og vigtige punkter, som ledere bør overveje og tage stilling til i det forebyggende arbejde.

28 Regler og rammer

Hvad siger loven på området? Hvad er skolelederens beføjelser m.m.?

Beredskabsplan 32

Brug beredskabsplanen, hvis 'skaden er sket' på jeres skole, men brug den også i skolens forebyggende arbejde og som guide til fordeling af ansvarsområder.

38 Yderligere inspiration

Her kan I finde henvisninger og links til andet relevant materiale omkring emnet.

VIDEN OG FAKTA

Hvorfor deler de unge billeder?

Nærmest alle unge benytter sig af de positive muligheder, som de sociale medier tilbyder. Muligheden for at kommunikere med andre på tværs af tid og rum gennem tale, billeder eller video i den digitale verden er en integreret del af de unges liv. Det kan nærmest ikke undgås. Grænsen mellem den digitale og den virkelige verden er flydende. Relationer og fællesskaber i den digitale verden har lige så stor værdi som relationerne og fællesskaberne i den virkelige verden. Brugen af sociale medier kan ses som en måde at skabe og vedligeholde sociale fællesskaber på.

Delingen af billeder og videoer er derfor en naturlig del af hverdagen for de unge. Det kan være deling af harmløse billeder og videoer fra hverdagen. Det kan være et billede af noget, man har oplevet sammen, som bliver delt med andre. Når relationerne mellem de unge bliver intime, bliver delingen af billeder og video også ofte en del af den intime relation. Delingen af billeder og videoer kan ses som en måde, hvorpå den unge kan vise sin kærlighed til en kæreste eller bekræfte den nære relation til en ven gennem den tillidserklæring, det er at udveksle intime billeder eller videoer af sig selv. I takt med at delingen af billeder og videoer omtales som risikofyldt, tillægges udvekslingen af billeder mellem kærester, venner og veninder også større værdi.

Deling af billeder og videoer sker ofte spontant, og konkurrencen på de sociale medier om at få anerkendelse, opmærksomhed og likes får nogle unge til at tage billeder og videoer af den udfordrende slags. De sociale mediers brugervenlighed og hastighed gør det nemt og enkelt at dele billeder og videoer, og derfor sker det også ofte, uden de unge nødvendigvis tænker over, hvad det kan have af konsekvenser efterfølgende. Her kan så nemt som ingenting tages screenshots af materiale, der var tiltænkt en privat kontekst, og materialet kan videredeles i et uanet omfang.

Det kan lige så vel være drenge som piger, der udsættes for deling, eller som selv deler krænkende materiale. Ofte handler det for de unge om, at de skal turde at være med på den, ellers er den unge bange for at blive stemplet som uinteressant og blive holdt uden for fællesskabet. På den måde er der et tavst flertal, der ser på, men som gemmer sig i gruppen. Delingen af billeder er dermed med til at skabe et lukket fællesskab for dem, der er med.

Der er behov for, at de unge klædes på til at håndtere de risici, der følger af, at en stigende grad af hverdagen involverer sociale medier. De skal lære at reflektere over og italesætte grænser og vide, at det er okay at sige fra.

Digital mobning

Når mobning foregår på sociale medier, har den krænkede i højere grad sværere ved at skærme sig, da mobningen kan foregå døgnet rundt og ikke nødvendigvis er knyttet til et specifikt sted. Der er derfor en højere grad af eksponering i disse sager.

Anonymiteten er ligeledes en essentiel problematik ved krænkelse på de sociale medier. Det gør det sværere at holde personer ansvarlige, og de traditionelle mobberoller som mobber, offer og medløber udviskes og kan skifte fra dag til dag. Samtidig annulleres det sociale filter, idet personer ikke står ansigt til ansigt med hinanden. Dette gør det nemmere at udføre krænkelse og sværere for den, der er blevet krænkelse, både at forstå og håndtere det.

Der er generelt en stor uvished forbundet med deling af krænkende materiale, da materialet kan deles og videregives i et uanet og ukontrollabelt omfang. Endvidere foregår det ofte i lukkede grupper, som er usynlige for uddannelsesinstitutionerne. At blive krænkelse på nettet har ofte store konsekvenser for den person, der krænkelse.

kes, hvorfor det er vigtigt, at der sættes fokus på og arbejdes kontinuerligt med at forebygge og bekæmpe digitale krænkelser på landets ungdomsuddannelser.

Hvad siger fakta?

Ifølge Ungeprofilundersøgelsen 2016, hvor unge på tværs af landets kommuner besvarer spørgsmålene relateret til deres hverdagsliv, har 17 % af de adspurgte drenge mellem 15 og 25 år sendt et seksuelt billede eller en video af sig selv, og tilsvarende har 20 % af de adspurgte piger. Det svarer til cirka en femtedel af alle unge. Det er således en mindre andel af de unge, der sender seksuelt betonet materiale til hinanden, men der

ses en stigning i antallet af unge, der gør det, og en stigning i antallet af problematiske sager. Tal fra Børnetelefonen viser en fordobling i antallet af henvendelser om deling af krænkende billeder siden 2013. Tilsvarende er der en stor stigning i antallet af anmeldte sager, som omhandler deling af krænkende materiale.

Tallene fra Ungeprofilundersøgelsen 2016 viser desuden, at det primært er blandt drengene, at videredelingen foregår. 10 % af de adspurgte drenge svarer, at de har sendt et seksuelt billede/video af andre, mod 4 % af de adspurgte piger.

Sendt/postet et seksuelt billede/video af dig selv, fx i undertøj eller nøgen.

15-25 årige	Drenge	Piger
Nej	81 %	79 %
Ja	17 %	20 %
Ved ikke	2 %	1 %

Sendt/postet et seksuelt billede/video af andre, fx i undertøj eller nøgen.

15-25 årige	Drenge	Piger
Nej	88 %	96 %
Ja	10 %	4 %
Ved ikke	2 %	1 %

Oplevet, at andre har sendt/postet et seksuelt billede/video af dig, fx i undertøj eller nøgen.

15-25 årige	Drenge	Piger
Nej	81 %	86 %
Ja	17 %	13 %
Ved ikke	2 %	1 %

Nederste tabel viser, at drenge og piger i næsten lige høj grad oplever, at andre har sendt/postet et seksuelt billede af dem. For drengenes vedkommende er det 17 %, mens 13 % af de adspurgte piger har oplevet det.

Konsekvenser

Deling af krænkende billeder og videoer kan have altoverskyggende konsekvenser for de unges liv.

Den krænkede

- Vil ofte føle skyld og skam og måske bebrejde sig selv for i første omgang at have taget billedet eller optaget videoen. Den krænkede vil endvidere kunne opleve vrede, magtesløshed og frustration, fordi materialet nemt og hurtigt kan spredes, og han/hun ikke længere har kontrol over, hvem der ser det. Nogle vil måske opleve, at det er personer tæt på, der har været med til at dele de intime billeder, hvorfor den krænkede også kan opleve det som et tillidsbrud.
- Kan opleve, at omgangskredsen tager stilling til, dømmes eller måske helt tager afstand til ham/hende, hvilket kan gøre oplevelsen af krænkelser endnu sværere.

De digitale spor i form af billeder kan blive liggende på nettet i mange år, og hændelsen kan derfor have negative konsekvenser for den krænkede langt ud i fremtiden.

Krænkeren

- Kan have svært ved at kende konsekvenserne ved handlingen, herunder både hvordan det opleves for den person, der er på det delte materiale, og i hvor stort et omfang billedet vil blive delt efterfølgende.
- Kan opleve, at der socialt bliver taget afstand til ham/hende, fordi delingen kan blive tolket som et tillidsbrud.
- Vil ofte fortryde at have delt materialet, når konsekvenserne går op for ham/hende, og vil derfor ofte have brug for at tale om det og bearbejde det.

Det er de færreste, der kender til lovgivningen på området; det kan være strafbart at dele intimt og privat materiale uden at have et klart samtykke fra den pågældende. Straffen kan være bøde eller fængsel samt økonomisk godtgørelse til den krænkede.

Tilskuerne

- Vil også blive påvirket af episoderne. At være vidne til en krænkende handling skaber en utryghed, der kan medvirke til at skabe en dårlig klassekultur, hvilket kan øge forekomsten af mobning.

Det store flertal af elever findes i tilskuerpositionerne. Disse elever har stor betydning for, hvordan episoden udvikler sig, og hvordan episoden opleves af den krænkede og krænkeren. Tilskuerpositionerne opstår ofte, fordi elever hellere vil være med end ude. De ønsker at være en del af fællesskabet. Men at kende til krænkelser på sociale medier uden at skride ind kan være lige så slemt som at udføre krænkelser selv. Tilskuerne bør aktivt tage afstand fra den krænkende handling, således at handlingen ikke blåstemples. Ofte kan passivitet og manglende indgriben fra de andre elever af krænkeren opfattes som en legitimering af den krænkende handling.

4 cases

Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM) har i samarbejde med Center for Digital Pædagogik udvalgt følgende fire cases, som alle er baserede på virkelige hændelser. De 4 cases berører 4 centrale tematikker i ungdomskulturen, når det handler om deling af krænkende materiale.

Tillid

Delingen af intime billeder betragtes af mange unge som en gensidig tillids erklæring. Det bruges som en måde at vise hinanden tillid på, og samtidig skabes et fællesskab omkring de intime billeder, som kun de involverede har kendskab til – som at dele en hemmelighed med hinanden.

Flertalsmisforståelser

Den gængse opfattelse er, at alle deler intime billeder af sig selv, og derfor er der en forventning blandt de unge om, at det er noget, man skal leve op til.

De nyeste undersøgelser viser dog, at cirka en femtedel af landets 15-25-årige har delt intime billeder/videoer af sig selv. Så det er langt fra alle, der gør det.

Mennesket forsvinder

Mange mister fornemmelsen af, at det er virkelige mennesker, der er på billederne/videoerne. Empatien forsvinder, og krænkende materiale bruges til at fremvise, bytte og profilere sig i vennekredsen.

Skyld og risiko

Skyldsspørgsmålet er ofte en gråzone blandt de unge. Det kan være svært at vurdere forskellen på skyld og risikoadfærd, når man vælger at frembringe og dele intimt materiale. Det gør det også svært og tabubelagt at fortælle det til andre, hvis man oplever at blive krænkede.

Sådan bruger I cases og dialogspørgsmål

Først præsenteres en konkret case, derefter relateres casen til generelle problematikker omkring deling af krænkende materiale, og til sidst skitseres forskellige dialogspørgsmål relateret til den enkelte case.

Formålet med spørgsmålene er at sætte en dialog i gang i lærer-/ledelsesgruppen om, hvordan I vil håndtere en lignende situation på jeres uddannelsessted, samt hvordan I vil arbejde forebyggende for, at noget tilsvarende ikke sker. I kan vælge at arbejde med én case ad gangen eller alle fire cases i sammenhæng.

Cases og dialogspørgsmål indeholder ikke løsninger. Det er redskaber til at få startet dialogen med og sat emnet på dagsordenen på jeres egen skole.

Fremgangsmåde

Medarbejderne inddeles i grupper på 4-6 i henholdsvis ledelses- og lærergrupper. 1 case og tilhørende dialogspørgsmål deles ud til hver gruppe. En i gruppen læser casen og den tilhørende tekst højt for resten af gruppen. Når alle har haft tid til at reflektere over problemstillingen, drøfter alle deres tanker i gruppen. Det er vigtigt at alle har mulighed for at byde ind. Drøftelsen kan tage udgangspunkt i dialogspørgsmålene, som er udfoldet under hver case.

Hovedpointer fra drøftelsen medbringes i plenum i hele medarbejdergruppen. Drøftelsen skal helst ende med en klar strategi for et videre forebyggende arbejde samt et beredskab omkring deling af krænkende materiale på skolen. Se Råd og anbefalinger og Beredskabsplan for inspiration til dette.

Case 1

Tillid

Et kærestepar på skolen har i løbet af deres forhold udvekslet billeder af hinanden. På billederne er de begge delvist afklædte, og billederne er udvekslet som en form for tillidsklæring mellem pigen og drengen i forholdet. Da pigen en dag slår op og bryder forholdet, bliver drengen voldsomt frustreret og ked af det. Han vælger at dele billederne af pigen med nogle af sine venner i omgangskredsen. Disse billeder spredes efterfølgende blandt eleverne på skolen.

Er nøgenbilleder et tegn på tillid?

Delingen af intime billeder mellem kærestepar betragtes af mange unge som en

gensidig tillidsklæring. Det bruges til at vise, at man som kærestepar kan stole på hinanden, og man skaber et fællesskab omkring de intime billeder, som kun de to har kendskab til – som at dele en hemmelighed med hinanden. Når et forhold afsluttes, bliver virkeligheden en anden. Tillidsklæringen mister værdi og kan brydes eller bruges imod den anden. Mediernes brugervenlighed gør dem til effektive ventiler, når sindet koger. Drengen handler i affekt, da han deler billederne med vennerne. Han tænker ikke over konsekvenserne.

Dialogspørgsmål

Lærere, studievejledere og ressourcpersoner

Ledere

Hvordan vil I håndtere situationen, hvis I stødte på den i jeres klasse?

Hvem vil I inddrage i ovenstående situation?

Hvordan kan I medvirke til at give eleverne en forståelse af de risici, der følger med udvekslingen af billeder og videoer?

Hvordan kan I som uddannelsesinstitution oplyse eleverne om de risici, der er forbundet med deling af billeder og videoer?

Hvordan kan I bringe emnet omkring billedudveksling og tillid i spil i jeres klasse?

Hvordan vil I forebygge en hændelse som denne?

Hvordan kan I arbejde med at forebygge lignende hændelser?

Hvilket beredskab har skolen i forhold til en hændelse som denne?

Case 2

FLERTALSMISFORSTÅELSER

En gruppe på 4-5 drenge fra samme skole fortæller hinanden om weekendens fede fester. Nøgenbilleder er i den forbindelse altid et samtaleemne, for vil man være en del af dét, der sker, skal man turde sende nøgenbilleder af sig selv. Drengene er af den opfattelse, at "alle gør det", og det ville derfor være mærkeligt ikke at sende nøgenbilleder.

Gør alle det?

Den gængse opfattelse blandt unge er, at alle sender nøgenbilleder. Faktum er dog, at 20 % af de unge i alderen 15-25 år har sendt nøgenbilleder af sig selv til andre. Det efterlader 80 %, der ikke har. Det er

altså en flertalsmisforståelse, at "alle gør det". Når andre blåstempler adfærden, så virker den også mere socialt acceptabel for en selv.

I medierne er der ofte fokus på begivenheder, hvor delingen af intime billeder berører pigen. Tal fra Ungeprofilundersøgelsen viser imidlertid, at det lige så ofte er drenge, der er afbildet på de billeder, der deles. Men historien om, at drenge også kan føle det ubehageligt, kommer sjældent frem.

Dialogspørgsmål

Lærere, studievejledere og
ressourcepersoner

Ledere

Hvordan vil I håndtere situationen, hvis I stødte på den i jeres klasse?

Hvordan kan I på skolen sætte fokus på flertalsmisforståelser omkring deling af nøgenbilleder?

Hvordan kan eleverne gøres bekendt med begrebet 'flertalsmisforståelser'?

Hvordan kan I inddrage eleverne i dette arbejde?

Hvordan kan man få de unge til at blive bevidste om, hvad der er normal og acceptabel adfærd på nettet?

Hvordan kan problematikker omkring kønskultur adresseres i jeres forebyggende arbejde?

Hvordan vil I adressere køns-problematikken, som afspejles i casen?

Hvilke initiativer kan I som ledelse igangsætte for at mindske risikoen for lignende situationer?

Case 3

MENNESKET FORSVINDER

Anders på 18 år er med i en Facebook-gruppe, hvor der deles private og intime billeder – herunder nøgenbilleder af elever fra skolen og lokalområdet generelt. Billederne deles uden de pågældendes samtykke. Anders' venner uden for skolen er også med i gruppen, og nogle af dem videresender billederne. Anders synes, at det føles forkert, og han vil helst være fri, men han er begyndt at vænne sig til at modtage billederne, og derfor er det ikke længere noget, han tænker særlig meget over. Han oplever, at han gradvist mister empatien for dem, der er på billederne.

Hvem er mennesket bag billedet?

Når mennesket bag forsvinder, bliver nøgenbilleder til en slags trofæer, som de unge bruger over for hinanden. De mister

fornemmelsen af, at det er virkelige personer, der er på billederne, og påvirkes af billeddelingen. Det bliver en form for samlerskultur, hvor billederne udgør en ressource, som man kan fremvise, bytte og profilere sig med i vennekredsen. Ofte er de unge ikke bevidste om, at det kan være ulovligt blot at være en del af disse grupper – også selv om man ikke videresender billeder.

Dialogspørgsmål

Lærere, studievejledere og ressourcepersoner

Hvordan vil I håndtere denne situation, hvis den involverer jeres elever?

Hvordan kan I tale med eleverne om problematikken omkring manglende samtykke?

Hvordan kan I medvirke til at give eleverne en forståelse for, at der er mennesker med følelser bag billederne?

Hvordan kan I arbejde forebyggende med eleverne, så risikoen for lignende situationer mindskes?

Ledere

Hvordan vil I som uddannelsesinstitution forholde jer, hvis en situation som denne udspiller sig blandt skolens elever?

Hvordan kan I som ledelse bidrage til, at der på skolen bliver skabt en fælles kultur om, at der altid skal foreligge et klart samtykke, før billeder deles?

Hvordan kan ledelsen synliggøre skolens holdning til deling af krænkende materiale?

Hvordan kan I som uddannelsesinstitution bevidstgøre eleverne omkring lovgivningen og sanktionsmulighederne i forbindelse med deling af krænkende materiale?

Case 4

Skyld og Risiko

5.000 personer følger 20-årige Olivia på Instagram. På sin profil deler hun ofte billeder af sig selv, hvor hun har meget lidt tøj på. På sin egen computer har hun derudover en række billeder og videoer, hvor hun er helt afklædt. Disse billeder og videoer har hun valgt ikke at dele. En dag bliver Olivias computer hacket. Det private materiale, hvor hun er helt afklædt, bliver herefter delt i forskellige fora på internettet og spredes på skolen.

Er det Olivias egen skyld?

Skyldsspørgsmålet er ofte en gråzone blandt unge. Det kan være svært at vurdere forskellen på skyld og risikoadfærd. Spørgsmålet om, hvorvidt det er Olivias

egen skyld, når hun har taget risikoen og haft nøgenbilleder liggende på sin computer, rejses ofte blandt unge mennesker. Dommen blandt de unge kan være hård: "Det var også hendes egen skyld, hun kunne jo bare lade være med at tage billederne", "Det er også bare, fordi hun søger opmærksomhed". Det er aldrig okay at dele et billede uden samtykke, og det er derfor ikke Olivias skyld. Det er en krænkelse af privatlivet, når materiale deles uden samtykke. Selvom Olivia løber en risiko ved at have intime billeder liggende, er det altid okay at have private billeder liggende på sin private computer.

Dialogspørgsmål

Lærere, studievejledere og
ressourcepersoner

Ledere

Hvordan vil I håndtere situationen, hvis Olivia henvender sig til jer?

Hvordan vil I som ledelse tackle situationen, hvis Olivia henvender sig til jer?

Hvordan vil I tackle denne situation i klassen?

Er det klart, hvem der tager sig af situationer som denne på jeres skole?

Hvordan kan I bringe spørgsmålet om skyld og risiko i spil blandt eleverne?

Hvordan kan I som uddannelsesinstitution arbejde med at forebygge lignende situationer?

Hvordan kan I arbejde med at forebygge lignende situationer?

Hvordan kan I som uddannelsesinstitution bidrage til gøre eleverne mere bevidste om IT-sikkerhed?

Råd og anbefalinger

Dette afsnit indeholder anbefalinger til skolens forebyggende arbejde omkring deling af krænkende materiale blandt eleverne.

Anbefalingerne består af konkrete handlingsanvisninger og idéer til henholdsvis lærere og ledere.

ANBEFALINGER TIL LÆRERE PÅ UNGDOMSUDDANNELSER

Anbefalingerne til lærere, herunder studievejledere og ressourcepersoner, sigter imod den vigtige dialog og diskussion i klassen. Tag eventuelt udgangspunkt i en eller flere af de 4 cases, som er beskrevet tidligere i materialet.

Vær nysgerrig

Spørg ind til ungdomskulturen på de sociale medier. Anerkend, at billeddeling er en del af denne kultur, og drøft fænomenets mange facetter med eleverne.

- Hvor går deres grænser for deling på sociale medier?
- Har de selv oplevet dilemmaer i deres brug af sociale medier?
- Hvorfor sender man egentlig intime billeder til hinanden?
- Er der forskel på, hvad man kan tillade sig at gøre på de sociale medier og i den fysiske verden?
- Har køn indflydelse på, hvad man kan tillade sig at dele?

Diskutér problematikker

Tal med eleverne om samtykke, flertalsmisforståelser, tillid og andre potentielle problematikker. Læg vægt på, at forskellige personer kan have forskellige grænser for, hvad de oplever som krænkende.

- Hvad forstår eleverne ved begrebet 'samtykke'?
- Er det krænkende at lægge billeder fra weekendens fest ud på de sociale medier?
- Er det okay at tage screenshots på fx snapchat?
- Er det okay at dele disse screenshots?
- Opfatter eleverne det som 'normalt' at dele intime billeder på nettet?
- Hvor mange er klar over, at kun ca. 1/5 af alle 15-25-årige gør det?

Diskutér konsekvenser

Drøft i klassen, hvad konsekvenserne ved deling af intime billeder på nettet kan være – både for den, der deler, og for den, hvis billeder deles. Etablér forståelse for delingsdynamikker og for, hvor hurtigt man mister kontrollen over krænkende materiale på nettet. Gør opmærksom på, at det aldrig er individets skyld, når private ting deles.

- Hvilke risici mener eleverne, der er forbundet med deling af materiale af seksuel karakter?
- Hvilke konsekvenser kan det have for den krænkede? Skyld? Skam?
- Hvilke konsekvenser kan det have for den, der krænker? Ubevidst omkring konsekvenser?
- Hvad er digitale fodspor, og hvor længe består de? (Inddrag eventuelt IT-tekniker).
- Kender de til lovgivning og strafferammer for deling af krænkende materiale? Fx at det er ulovligt blot at være del af en gruppe, hvor krænkende materiale deles?

Etablér principper

Skab god netadfærd i klassen. Diskutér og nedfæld i fællesskab principper for god netadfærd, og udvælg i samarbejde med eleverne 3-5 af disse principper som gældende for klassen.

- Hvad må umiddelbart deles?
- Hvornår skal man spørge hinanden om lov?
- Hvordan kan eleverne gøre hinanden opmærksomme på, hvis der i klassen deles materiale, som nogen oplever som krænkende?
- Kender eleverne 'mormorreglen'? Mormorreglen er en simpel tommelfingerregel om, at det, man deler på de sociale medier, vil man også kunne dele med sin mormor.

Hvad nu hvis ...

Diskutér i klassen, hvad eleverne skal gøre, og hvor de kan henvende sig, hvis de oplever, at der foregår deling af krænkende materiale.

- Hvem bør underrettes og hvornår?
- Har skolen en beredskabsplan?
- Hvor kan de finde oplysninger om love og regler for området?

ANBEFALINGER Til ledere

Anbefalingerne til lederne omhandler generelle punkter, som I skal overveje og som I skal tage stilling til i det forebyggende arbejde omkring deling af krænkende materiale.

Lav tydeligt værdiregelsæt

Etablér skolens eget værdiregelsæt omkring deling af krænkende materiale. Inddrag eleverne i arbejdet, og planlæg i samarbejde med personalet en temadag om sociale medier og deling af krænkende materiale. Gør samtykke til en eksplicit del af værdiregelsættet. Vær tydelig omkring, at ingen må fotografere eller filme andre i en intim situation uden samtykke. Inkluder værdiregelsættet i jeres eksisterende ordensregler.

Vær tydelig omkring værdiregelsættet og skolens forventninger til, hvordan eleverne omgås hinanden på nettet, bl.a. ved at lave plakater, orienteringsmøder og information på skolens egen hjemmeside og sociale platforme. Inddrag elevråd, festudvalg og andre relevante parter, når skolens værdiregelsæt skal kommunikeres ud. Oplys forældrene om værdiregelsæt og om forventningerne til skolens elever i den forbindelse.

Læs eventuelt nærmere om værdiregelsæt for deling af krænkende materiale [her](#)

Etablér kontaktperson

Udvælg en primær kontaktperson på skolen, som eleverne kan henvende sig til, hvis de oplever krænkelse eller har delt materiale, som de efterfølgende fortryder. Det er en fordel at vælge en person, som ikke er involveret i undervisning eller karaktergivning af eleverne.

Sørg for, at kontaktpersonen er kompetent til konfliktmægling. Kontaktpersonen skal både kunne håndtere en elev, der har været udsat for krænkelse på digitale medier, og en elev, der har fortrudt eller medvirket til deling af krænkende materiale. Tydeliggør over for eleverne, at skolen har en kontaktperson, som kan hjælpe dem, der har været udsat for krænkelse..

Etablér teknisk rådgivning

Sørg for, at skolen har en IT-ansvarlig, som kan vejlede eleverne omkring sikkerhed på nettet. Den IT-ansvarlige skal kende til skolens værdiregelsæt og den grundlæggende lovgivning på området.

Lad den IT-ansvarlige undervise eleverne i sikkerhed på nettet som en integreret del af undervisningen, og sørg for, at han/hun kan bistå med hjælp, hvis materiale ønskes fjernet, eller hvis en eventuel deling skal stoppes.

Orientér om love og regler

Hold jer opdateret om lovgivningen omkring deling af krænkende billeder og videoer, og sørg for, at lærere, studievejledere og ressourcepersoner er orienterede om gældende lovgivning. Vær bevidst om, hvordan og hvornår politiet eller SSP-konsulenter inddrages i en eventuel sag.

Orientér eleverne om eksisterende lovgivning vedrørende deling af krænkende materiale og om de sanktioner, skolen kan gribe til, såfremt elever overtræder skolens værdiregelsæt. Inddrag eventuelt elevrådet i etableringen af skolens politikker og sanktionsmuligheder. Gør det tydeligt for skolens elever, hvilke beføjelser ledelsen har til at bortvise elever.

Informér forældrene om problemstillinger vedrørende krænkende adfærd på nettet. Afhold fx fælles orienteringsmøder ved skolestart, hvor også områdets lovgivning og sanktionsmuligheder er på dagsordenen. Inspirér forældrene til en åben samtale med de unge omkring deling af billeder og andet materiale på nettet.

Læs nærmere på [EMU](#) om hjælp til at inddrage forældrene i det forebyggende arbejde.

Lav beredskabsplan

Udarbejd en beredskabsplan, og gør det klart, hvordan en potentiel situation med deling af krænkende materiale skal håndteres på skolen. Det er vigtigt at skabe bevidsthed omkring beredskabsplanen hos både elever, lærere og forældre. Sørg for, at lærere, ressourcepersoner og IT-teknikere er rustet til at kunne håndtere situationer omkring deling af krænkende materiale i overensstemmelse med beredskabsplanen.

"Vi skal forstå, hvorfor det er fedt at sende billeder (...) det er vigtigt, at det ikke bare bliver endnu en løftet pegefinger"

Malene Charlotte Larsen, børne- og ungemedieforsker, Aalborg Universitet

REGIER OG RAMMER

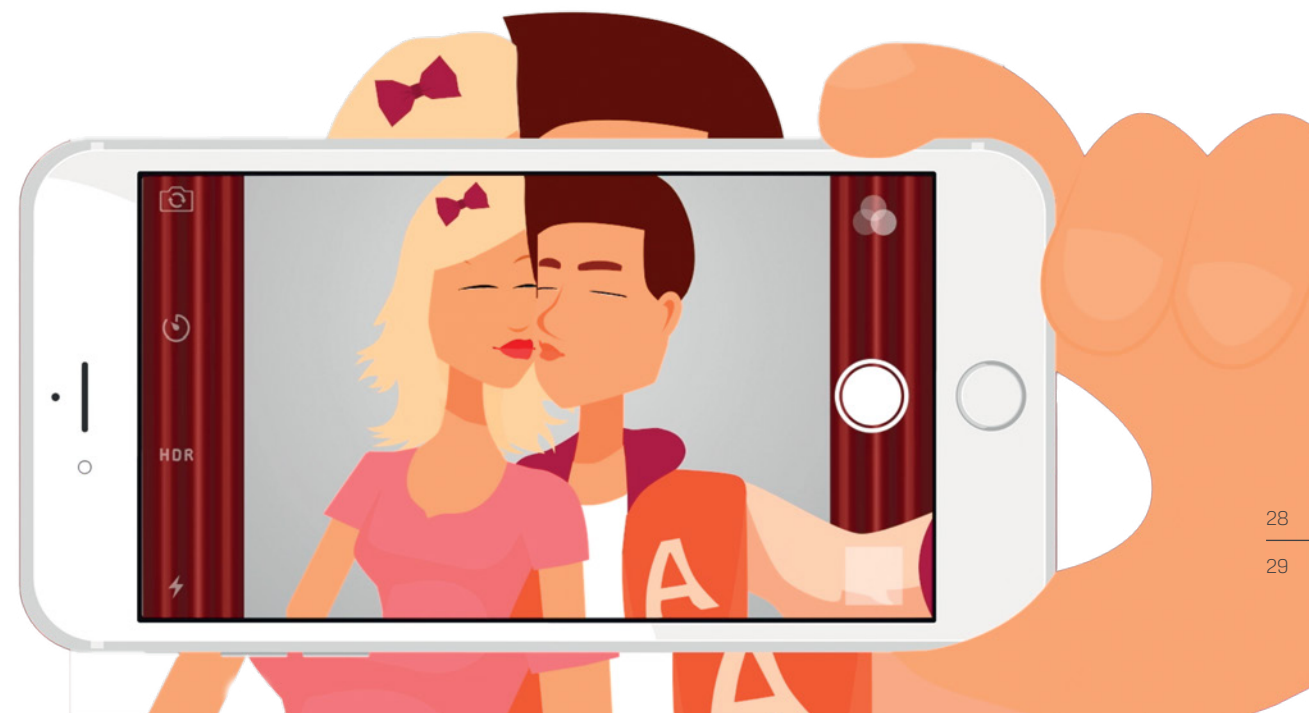
Når man deler og offentliggør billeder, er det vigtigt at være opmærksom på, at folk har forskellige grænser, samt hvor disse grænser går. For én person vil det måske være okay, at der bliver delt et billede af, hvad der skete til festen i fredags, imens det for en anden person kan opleves som at blive udstillet og krænket. Samtykke er derfor helt essentielt, når billeder og materiale deles. Har man fået samtykke fra personen på billedet, må man normalt godt offentliggøre materialet. Derimod er det strafbart at dele eller offentliggøre intime og private billeder af et andet menneske uden personens samtykke. Man må heller ikke udstille andre mennesker i pinlige eller private situationer uden samtykke fra alle de personer, der optræder på billedet. Et samtykke er, når personen frivilligt, direkte og tydeligt har svaret ja til, at materialet må deles. Har man ikke fået samtykke, er det ulovligt at dele billeder, også selvom det er helt almindelige portrætbilleder.

Skolelederens pligter og beføjelser

Deling af krænkende materiale kan være i strid med skolens værdier og kan i værste fald være ulovligt. På ungdomsuddannelserne bør I have jeres egne ordensregler inden for rammen af bekendtgørelsen om studie- og ordensregler for de gymnasiale uddannelser og ordensregler på erhvervsuddannelserne.

Hvis skolens værdier eller ordensregler overtrædes, er det skolelederens opgave at håndtere sagen jf. nedenstående:

- På de gymnasiale uddannelser kan det besluttes, at eleven sanktioneres i form af bortvisning eller midlertidig udelukkelse fra skolen i op til 10 dage. Her skal institutionen partshøre eleven, før der kan træffes en afgørelse. Afgørelsen skal være begrundet, indeholde en klagevejledning og henvise til relevante bestemmelser, som afgørelsen er truffet i henhold til. Læs mere [her](#)
- På erhvervsskolerne skal ledere vurdere, om skolens regler er blevet overtrådt i forbindelse med krænkelser. I så fald kan skolen sanktionere eleven/de pågældende elever. Afhængig af hændelsens alvor kan der iværksættes foranstaltninger i form af samtaler, advarsler, midlertidig hjemsendelse, indkaldelse til fornyet skoleophold, overflytning til anden skole eller kombinationer heraf. Skolen skal registrere de anvendte foranstaltninger for den enkelte elev. Er der tale om en særlig grov krænkelse, kan der træffes afgørelse om udelukkelse fra fortsat undervisning. Her kan eleven sendes hjem uden forudgående varsel, indtil en endelig afgørelse er truffet. Da en sådan afgørelse er omfattet af forvaltningslovens regler, skal skolen partshøre eleven, før der træffes en afgørelse. Der kan i sådan et tilfælde også klages over elevens udelukkelse. Læs mere [her](#)

Straf og lov

Strafferammen ved deling af krænkende materiale er i dag 6 måneder. I hidtidige sager er straffen ofte blevet udmøntet i en betinget dom og/eller bøde. Er der tale om intime og mere seksuelt orienterede billeder, hvor den afbillede person er under 18 år, hører det under lovgivningen for børnepornografi.

§ 264 d: Paparazzi-paragraffen

"Med bøde, hæfte eller fængsel indtil seks måneder straffes den, der uberettiget videregiver meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold eller i øvrigt billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden. Bestemmelsen finder også anvendelse, hvor meddelelsen eller billedet vedrører en afdød person".

Forklaring: Man må ikke videredele privat og intimt materiale uden den pågældendes samtykke. Strafferammen ved overtrædelse er op til seks måneder. Det er ofte denne paragraf, der er blevet brugt i sager om deling af krænkende materiale. Derudover må man ifølge § 264 a ikke tage pinlige billeder under private forhold og bagefter lægge billederne på nettet eller sende dem videre til venner og bekendte uden afbildedes samtykke.

§ 263: Hacking

"Efter straffelovens § 263 stk. 2 straffes den, der uberettiget skaffer sig adgang til en andens oplysninger eller programmer, der er bestemt til at bruges i et informationssystem, med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder og under skærpende omstændigheder med fængsel i op til 6 år."

Forklaring: Hacking er, når nogen uberettiget skaffer sig adgang til andres IT-systemer, profiler, mailkonti og programmer. Personen kan enten have slettet, ændret eller kopieret data eller blot gjort sig bekendt med oplysningerne

§ 232: Blufærdighedskrænkelser

"Den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller, hvis forholdet er begået over for et barn under 15 år, med bøde eller fængsel indtil 4 år."

Forklaring: Den uanstændige handling skal have relation til noget seksuelt og være af en vis grovhed, før der er begrundelse for straf for blufærdighedskrænkelser. Eksempler kan være beføling inden for eller uden på tøjet, kys eller forevisning eller optagelse af anstødende billeder.

§ 235: Børnepornografi

Børnepornografi er, når der i et materiale (fx film eller billeder) optræder en person under 18 år, der i materialet har:

- Kønslig omgang – fx når en person berører en person under 18 års kønsorganer
- Eksplicit seksuel adfærd – fx når en person under 18 år onanerer
- Fokus på kønsorganer

Nøgenbilleder, hvor der ikke fokuseres på den afbildedes kønsdele, eller hvor der ikke foregår seksuelle handlinger, falder uden for kategorien børnepornografi.

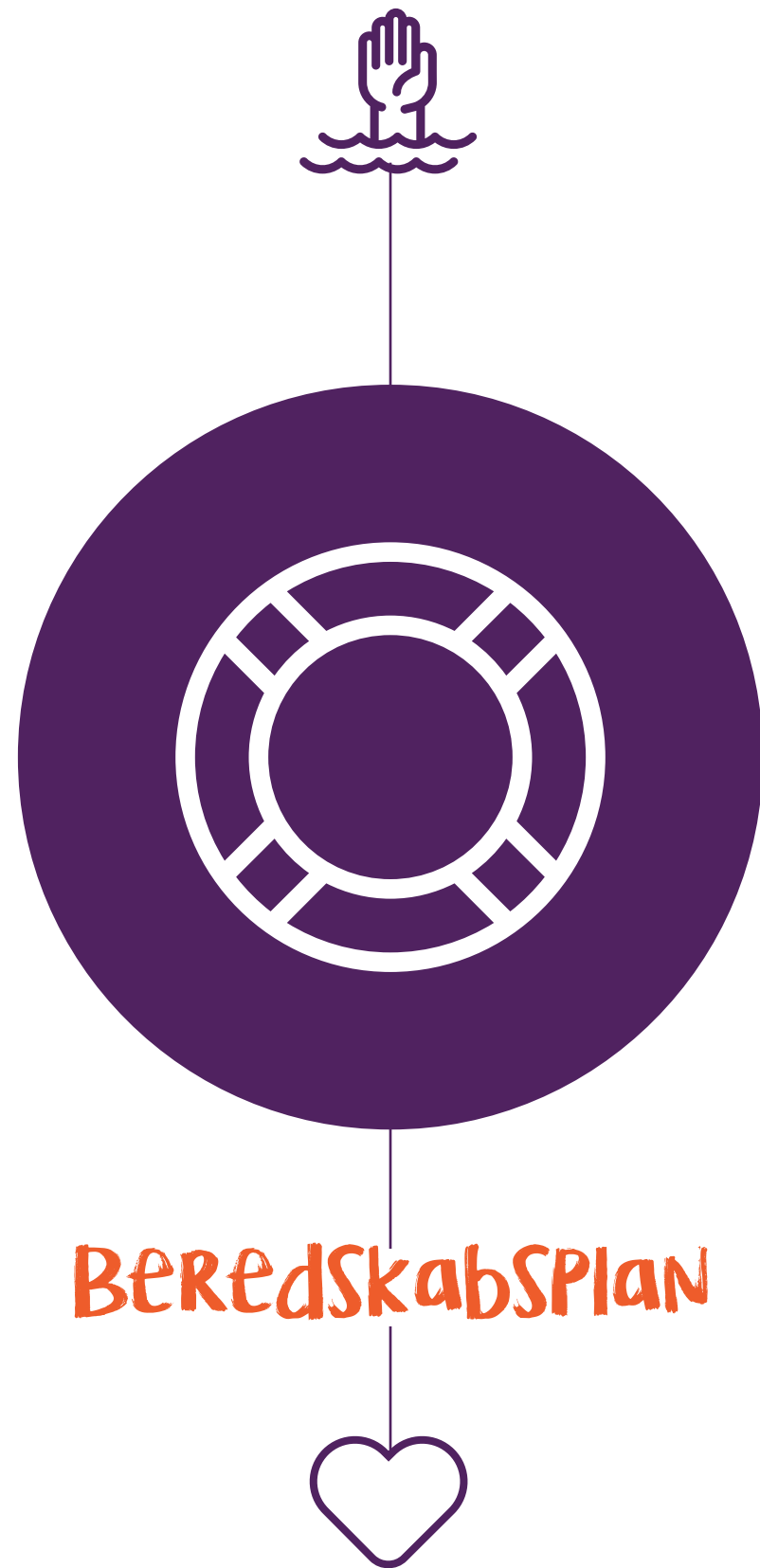
Stk. 1. "Den, som udbreder pornografiske fotografier, film eller andre visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil to år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil seks år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter."

Stk. 2. "Den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år."

Stk. 3. "Bestemmelsen i stk. 2 omfatter ikke besiddelse af utugtige billeder af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende har givet sit samtykke til besiddelsen."

Forklaring: Det er strafbart at optage, besidde, kende til, sælge eller udbrede materiale, hvor personer under 18 år tydeligt gør noget seksuelt, eller hvor der i materialet er fokus på kønsorganerne. Der findes dog en særlov, der gør det lovligt for kærestepar, hvor den ene part eller begge parter er mellem 15 og 17 år, at dele billeder med hinanden, mod at de begge har givet samtykke. Materialet må dog ikke deles med andre. Er personen på billedet 18 år eller derover, er tydeligt samtykke fra den afbildede person nødvendigt, før man må dele billedet med andre. Støder du på tilfælde af børnepornografi, bør du anmelde det til politiet.

Formål

Formålet med beredskabsplanen er at give nogle klare handlingsanvisninger og gode råd til, hvilke overvejelser I skal gøre jer i en given situation, hvor en krænkelse har fundet sted på skolen, og inspiration til, hvordan en sådan situation skal håndteres.

Vejledende fremgangsmåde

Ledelsen bør gennemgå beredskabsplanen som en del af det forebyggende arbejde og sikre sig, at alle medarbejdere på skolen kender til den og kender til deres ansvar i en given situation.

Beredskabsplanen er endvidere et værktøj, I kan finde frem i lærer-/ledelsesgruppen, når en potentiel krænkelse har fundet sted. Her er det vigtigt, at ansvaret fordeles imellem jer, således at lærere og elever ved, hvor de kan henvende sig i en given situation. Hvem der har hvilke roller vil være forskelligt fra skole til skole og situation til situation, men det er vigtigt at forholde sig til nedenstående punkter:

- Ansvarsområder skal fordeles
- Skadens omfang skal vurderes
- Berørte elever skal hjælpes
- Billeddeling skal stoppes
- Det videre forløb skal planlægges
- Opmærksomhedspunkter under forløbet.

Ansvarsområder skal fordeles

Ansvarsfordelingen kan fx se således ud:

Ledelse:

- Vurderer, om der er foregået noget kriminelt, og bidrager med støtte ved en eventuel politianmeldelse.
- Vurderer, om skolens ordensregler er overtrådt, og i så fald hvad de efterfølgende sanktioner skal være.
- Vurderer, om resten af skolen skal inddrages/informeres (afhængig af den givne situation og eleven), og hvordan det skal foregå.
- Beslutter skolens position i forhold til medie henvendelser.
- Inddrager SSP-konsulent, hvis relevant.

Ressourcepersoner:

- Tager ansvar for eleven, der har været udsat for eller har udført krænkelsen.
- Vurderer, om eleven har brug for psykologhjælp.
- Undersøger, om eleven har en god ven/veninde, han/hun kan tale med.
- Vurderer, om forældrene skal inddrages.
- Vurderer, om der skal konfliktmægles mellem forskellige parter, hvis krænkelsen er foregået internt på skolen.

Underviserteamet omkring eleven:

- Vurderer, hvordan forløbet skal håndteres i elevens klasse.
- Taler med klassen om, hvad der er sket, og hvordan lignende situationer undgås i fremtiden.

It-teknikker:

- Hjælper med at stoppe delingen af det krænkende materiale på nettet.

Skadens omfang skal vurderes

- Hvad er der sket?
- Hvor mange er involveret?
- Er hændelsen begrænset til skolen, eller involverer den eksterne parter?
- Hvor langt er den aktuelle deling nået ud?
- Hvor gammel er personen på billedet? Er personen under 18 år, og er billedet tydeligvis af seksuel karakter, er der tale om børnepornografi. Dette bør som udgangspunkt politianmeldes.

Generelt bør I stille konkrete spørgsmål til den krænkede elev for at forstå omstændighederne og rækkevidden af delingen. Jeres beredskab skal ikke være baseret på formodninger.

Politianmeldelse

Hvorvidt I skal politianmelde hændelsen, afhænger af den konkrete situation. Man skelner typisk imellem to situationer, hvoraf sidstnævnte kan give grund til anmeldelse:

1. En hændelse, hvor billedet/billederne er taget eller delt i en uskyldig sammenhæng, hvor unge bekræftede hinanden, var kæresteparter eller blot ubetænksomme.
2. En hændelse, hvor billedet/billederne er taget eller delt i en sammenhæng, hvor der indgår trusler, afpresning, seksuelle krænkelser, eller hvor hævnmotiver kan ligge bag hændelsen.

Relevante paragraffer ved anmeldelse

Er der ved hændelsen tale om:

- Deling af privat eller intimt materiale uden samtykke? (§ 264 d)
- Forhold, hvor personer uberettiget har skaffet sig adgang til andres IT-systemer, mailkonti eller profiler (hacking)? (§ 263)
- Materiale, hvor personer under 18 år tydeligt gør noget seksuelt, eller hvor der i materialet er fokus på kønsorganerne (børnepornografi)? (§ 235)
- Grov krænkelse (blufærdighedskrænkelse)? (§ 232)

Drøftelse med eleven

Drøft med den krænkede elev, om krænkelsen skal politianmeldes, og bistå med støtte i processen omkring en eventuel anmeldelse. Hjælp eleven med at skaffe bevismateriale i sagen. Det kan være i form af screenshots eller spor, som er afsat i forbindelse med en hacking. Vær opmærksom på, at bevisdokumentationen skal indsamles, inden eventuelle digitale beviser slettes.

Husk

- At en politianmeldelse kan være med til at give eleven en bekræftelse af, at der er tale om en lovovertrædelse, og at eleven ikke selv bør føle skyld eller skam over hændelsen.
- At en politianmeldelse vil skabe mere opmærksomhed omkring hændelsen.
- At en politianmeldelse i sig selv ikke kan hindre, at billeddelingen fortsætter.

Hvad skal man gøre ved en politianmeldelse?

Som udgangspunkt er det den unge selv eller dennes forældre, der skal anmelde deling af krænkende materiale (§ 264 d). Såfremt den unge er under 18 år, skal forældrene inddrages, hvis sagen skal anmeldes. Er der tale om blufærdighedskrænkelser (§ 232) eller videregivelse af børnepornografi (§ 235), kan skolen indgive en anmeldelse. Generelle anmeldelser foregår ved at ringe 114 eller ved at møde op på nærmeste politistation. Her vil man blive bedt om at fortælle, hvad der er sket og hvordan forløbet har været. Gælder sagen en anmeldelse om hacking eller børnepornografisk materiale, kan anmeldelsen foregå elektronisk:

- Er der tale om hacking, kan det anmeldes [her](#)
- Er der tale om børnepornografisk materiale, kan det anmeldes [her](#)

Dokumentation

Ved anmeldelsen er det vigtigt at have så mange beviser som muligt som dokumentation for lovovertrædelsen. Det kan være screenshots af hjemmesider og korrespondancer, hvor delingen er foregået. Det kan også være spor, som gerningsmanden har afsat i forbindelse med en hacking. Dette skal ske, inden eventuelle digitale beviser slettes.

Berørte elever skal hjælpes

Den krænkede part

Hvor medtaget er eleven af hændelsen? Har eleven ændret adfærd? Er der behov for psykologhjælp, som kan give eleven nogle redskaber til at lære at acceptere hændelsen og komme videre?

- Snak med eleven om det skete, og tag dennes følelser og oplevelser alvorligt. Det kan være en voldsom oplevelse, at billeder, man ikke ønsker, at alle skal se, pludselig er spredt og delt i et ukendt omfang.
- Bebrejd ikke eleven hans/hendes handlinger – at tage private billeder og eksperimentere med sociale relationer er en naturlig del af det at være ung. Fortæl eleven, at følelser af skam, skyld og tillidsbrud er normale.
- Anerkend, at det, der ligger på nettet, aldrig kan slettes helt, men gør opmærksom på, at der er hjælp at hente.
- Forsøg at nedtone en eventuel katastrofestemning, og forsøg at bevare roen hos eleven.
- Hjælp så vidt muligt offeret til at kunne forlige sig med situationen.
- Undersøg, om eleven har en ven/veninde, som kan støtte i processen.

Er der tale om en sag med afpresning, er det vigtigt at støtte eleven i, at han/hun ikke skal give efter for afpresningen. Henvis eventuelt eleven til rådgivning og krisehåndtering på [Red Barnets hotline](#) ((+45) 35 36 55 55) eller til [Sikkerchat](#) ((+45) 29 27 01 01), hvor der sidder professionelle, der kan støtte eleven i en svær situation. Her er det muligt at være anonym, når man henvender sig.

Den krænkende part

Skolen kan med fordel have en kontaktperson, elever kan gå til, hvis de fortryder at have delt materiale eller på anden måde har bidraget til krænkende hændelser.

Sammen med kontaktpersonen kan eleven snakke om hændelsen og det videre forløb. Hvis eleven har delt noget, som han/hun troede var i orden, men hvor det viste sig, at den afbildede ikke brød sig om det, skal oplysningerne fjernes fra nettet hurtigst muligt.

Billeddelingen skal stoppes

Hjælp med at stoppe delingen og slette billederne på nettet. Anmod webstedet om at slette krænkende indhold ved at indsende en anmeldelsesformular, som ofte findes nederst på diverse hjemmesider. Vær opmærksom på, at billedet skal bryde websitets vilkår, før de vil slette det. I henvendelsen er det derfor en god idé at gøre opmærksom på, hvordan indholdet bryder med sidens "vilkår og betingelser".

Husk, at eventuel dokumentation af ulovligheder bør indsamles, inden I sletter billeder og sender webanmeldelser afsted.

På Red Barnets hjemmeside [Sletdet](#) kan eleven finde onlinevejledning og telefonisk rådgivning omkring sletning af materiale og hjælp til at komme igennem situationen.

Her er indsat links til diverse kontaktformularer:

— [Facebook](#)

— [Twitter](#)

— [Instagram](#)

— [LinkedIn](#)

— [Google søgeresultat](#)

Her fjernes oplysninger om dig ikke fra internettet, men det bliver blot fjernet fra søgeresultatet.

Det videre forløb skal planlægges

Tag stilling til det videre forløb på uddannelsesinstitutionen efter hændelsen.

- Hvis hændelsen er foregået internt på skolen, er det vigtigt at vurdere muligheden for konfliktmægling mellem de forskellige parter i sagen.
- Vurdér, hvad der kan gøres, for at hændelsen ikke sker i fremtiden.
- Evaluér beredskabet, og vurdér, om noget kunne være håndteret bedre eller mere eksplicit? Vær bevidst om dette, så det kan ændres, hvis noget lignende skulle ske igen.

Opmærksomhedspunkter under hele forløbet

Hvem skal inddrages?

Ud fra sagens alvor bør skolen vurdere, hvorvidt elevens forældre skal inddrages. Drøft dette med eleven. Hvis forældrene inddrages, så vær opmærksom på følgende:

- Forældre skal opfordres til at udvise forståelse og ikke bebrejdelse over for den unge.
- Forældre skal opfordres til at følge op på sagen i lang tid, efter hændelsen er sket.

Lærerteamet bør i samarbejde med den krænkede elev vurdere, hvorvidt elevens klasse skal inddrages. Hvis klassen inddrages, så overvej følgende:

- Hvordan kan det gøres, uden at de involverede elever eksponeres yderligere?

Lederteamet bør vurdere, hvorvidt og hvordan resten af skolen skal informeres eller inddrages. Hvis resten af skolen inddrages eller informeres, så overvej følgende:

- Hvordan kan det gøres, uden at de involverede elever eksponeres yderligere?

Lederteamet bør endvidere overveje følgende:

- Bør SSP-konsulentens involveres i sagen?
- Bør andre interne parter på skolen (elevrådet, festudvalget etc.) involveres i sagen?

Sanktioner på skolen

Tag stilling til, om skolen har sanktionsmuligheder på området, og hvad disse i givet fald indebærer, og om de skal i spil.

- Har skolen en nul-tolerancepolitik?
- Bør der være tale om (midlertidig) bortvisning af elever, som deltager i deling af krænkende materiale?

Håndtering af pressen

Drøft i lederteamet, hvordan skolen håndterer eventuelle henvendelser fra pressen. Her er det vigtigt at have fokus på at beskytte eleverne. Tag stilling til, hvordan I forholder jer, hvis pressen vil have kommentarer.

- Hvad skal henholdsvis lærere, ledere, elever og elevrådsrepræsentanter gøre, hvis medierne henvender sig?
- Hvad skal der siges, og hvem udtaler sig?

YDERLIGERE INSPIRATION

Børnetelefonen

Gode råd til, hvad man kan gøre, hvis man er blevet udsat for mobning eller krænkelser online.

Cyberhus

Onlinerådgivning for børn og unge i alderen 9-23 år

Datatilsynet

Her kan søges oplysninger om materiale, der må offentliggøres og materiale, der ikke må offentliggøres.

Red Barnet

Anmeldelse af børnepornografi eller seksuelt krænkende materiale med børn.

Red En Ung

Håndtering af afpresning med anonym rådgivning.

Sikkerchat

Lovgivning om deling af billeder, æreskrænkelser og børnepornografi

Sletdet.dk

Rådgivning og hjælp til at slette krænkende billeder og film. Her kan også bestilles gratis foldere til unge med hjælp ved krænkende billeddeling.

Alle for én mod mobning

Viden om mobning, gode råd, og akut-hjælp, hvis mobning forekommer.

Mere læsestof?

"Har du været nogen på nettet?". Red Barnet, Center for Digital Pædagogik og Medierådet for Børn og Unge. Februar 2016.

"Når børn og unge deler intime billeder på nettet."

Red Barnet mfl. 2016:

Hæfte med råd til fagfolk om de problematikker, der opstår, når et barn eller en ung oplever, at et intimt billede eller en film bliver offentliggjort eller delt.

Udgivet af DCUM

Januar 2017

Tekst

Rune Vinter Bødker Pedersen
og Maria Hummelmosé

Redaktion

Christian Rudbeck

Ansvarshavende

Jannie Moon Lindskov

Illustrationer

Rambuk Film

Billeder

Mette Johnsen

Design

Vokseværk - www.vokseverk.dk

Tryk

GP-TRYK - www.GP-TRYK.dk

Svanemærket tryksag
5041 0661 GP-Tryk A/S

Tak til

Red Barnet

BØRNS
VILKÅR

MEDIERÅDET
FOR BØRN & UNGE

Center for Digital Pædagogik

NC3
POLITI

UNDERVISNINGS
MINISTERIET

dcum.

dansk
center for
undervisningsmiljø

viden til praksis

dcum.dk